

مادر با بیان داستان جالب و شیرین کودک را به سوی خود جلب می‌کند. داستان‌سرایی های مادر برای کودک بسیار جالب و گیراست، طوری که حاضر است از بازی خود صرف نظر کند و بدان گوش فرا دهد. به هنگامی که مادر برای کودک قصه می‌گوید، او تمام گوش است و آن چنان به آن دلبسته است که همه چیز را فراموش می‌کند.

پس مادر ضمن داستان گویی نکته‌ها به کودک می‌آموزد و پایه‌های ایمانی و اخلاقی محکم را در او استوار و محکم می‌کند که در ایجاد زمینه‌هایی چون استقامت، عزت نفس، راستگویی، صداقت و ... در زندگی آینده وی بسیار مؤثر است.

● اثر داستان

در کتاب «نقش مادر در تربیت» نوشته دکتر علی قائمی آمده است: قصه جان و روان آدمی را تحت تأثیر قرار داده، در دل می‌نشیند و اثرش پایدار می‌شود. ضمن اینکه احساسات و عواطف کودک را با موقعیت شخصیت‌های داستان همانند می‌سازد.

علت تأثیر داستان از آن بابت است که در کودک حالت قهرمان جویی و همانندی است. شخصیت‌های شگفت‌انگیز داستان، او را به سوی خود برمی‌انگیزانند و کودک می‌کوشد که خود را همانند آنها کند و از سوی دیگر وجدان آدمی در داستانها مشارکت می‌کند و با مراحل که در قصه هاست، یک یک همراه می‌شود و نتیجه آن که داستان به صورت یک واقعیت ملموس پذیرفته شده و در ذهن راسخ می‌شود.

علت دیگر تأثیر داستان این است که غیر مستقیم خواسته‌ها و امیال کودک را نشان می‌دهد و طفل با شنیدن آن تا حدودی اقتناع و ارشاد شده و یا دلیلی برای ادامه یا ترک تمایلاتش پیدا می‌کند.

● فایده داستان

دکتر علی صباغیان، روانپزشک معتقد است: از طریق داستان می‌توان به پرورش جان و روان کودک پرداخت و جنبه‌های متناقضی را که در ذهن او وجود دارد، از میان برد. مفاهیمی چون عدالت، تفکر، ایمان، ادراک، اخلاق، استقامت، زیباجویی، انعطاف، ترقی، پیشرفت و ... از راه داستان امکان پذیر است.

از طریق داستانها می‌توان فضایل اخلاقی را در فرد استوار ساخت، احساسات را رنگ داد و آدمی را نسبت به امری حساس یا بی تفاوت کرد. داستانها نقاط ضعف و قدرت آدمی را به انسان نشان می‌دهد و زمینه را برای تمرین، کسب تجارت، جبران ضعفها و تقویت جنبه‌های مورد نظر فراهم می‌سازد.

● انتخاب نوع داستان

مریم سعیدیان مشاور خانواده در این خصوص معتقد است: نظر به اهمیت و تأثیر فوق العاده داستان، مادر باید انواعی را برای بیان کردن و گفتن به کودک انتخاب کند.

اما چه داستان‌هایی را انتخاب کند؟ این بستگی به آن دارد که مادر از بیان داستان چه هدفی دارد، اما به طور کلی ضروری است که داستانها تصاویری از حق و باطل به دست دهند و در آن پیروزیها بیشتر از سوی حق باشد و یا لاقلاً روح امید را در کودک زنده نگه دارد.

همچنین باید روح ابتکار را در کودک تقویت کند و جنبه های خصمانه و کینه توزانه را در او از بین ببرد، درس اخلاق بدهد و راه و روش انسانیت را به کودک بیاموزد.

برای اطفال خردسال داستانهای غم انگیز نقل نشود، زیرا روح آنها را افسرده می سازد و بعدها ممکن است حالت قساوت را در آنان تقویت و یا ایجاد کند. درضمن بهتر است داستان جنبه ارشادی داشته باشد، تا موجب تحول و حرکتی در کودک شود. و سرانجام اینکه در همه حال اگر داستانها ملموس و جنبه هایش لاقلاً براساس تصویرها قابل مشاهده باشد، بیشتر و بهتر در روح کودک اثر می گذارد.

• داستانهای مؤثر کدامند؟

در کتاب کلیدهای تربیت کودکان نوشته علی حاجیان آمده است: معمولاً آنگونه از داستانها مؤثرتر و در ذهن دارای اثر بیشتر است که کوتاه تر، متنوع تر، نتایجش قابل لمس تر و نشان دهنده هدفی روشن تر است.

چنین داستان‌هایی لازم نیست که در همه حال وجود داشته باشد و برای مادر لازم است که حتی گاهی آن را بسازد و بازگو نماهد.

وقت داستان گویی در تأثیر آن دخالت دارد و بهتر است داستانها به هنگام خواب کودکان و به موقعی که طفل در رختخواب و آماده خوابیدن است، گفته شود و ذکر آن نوعی لالایی برای طفل باشد.

زهرا زحمتکش